

Խ Մ Բ Ա Գ Ր Ա Կ Ա Ն

ՎԵՆԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ԳԱՀԱԿԱԼՈՒԹՅԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁ

 ռկտեմբերի 13-ին, կիրակի օր, Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնում, խանդավառ մրնուրտում, սրտագին ուրախության մեջ և մեծաշուք հանդիսությամբ տոնվեց Նորին Ս. Օծուրյուն Ս. Ս. Վազգեն Ա Ամենայն Հայոց Սրբազնագույն Կաթողիկոսի գահակալության երկրորդ տարեդարձը:

Համագգային ուրախության այդ մեծ տոնին ներկա էին Համայն Վրաստանի Պատրիարք-Կաթողիկոս Նորին Սրբուրյուն Մելքիսեդեկ Դ-ը Իր շխախմբով, Մոսկվայի և Համայն Ռուսիո Պատրիարք Նորին Սրբուրյուն Ալեքսիի ներկայացուցիչ, Աստուխանի և Ստալինգրադի եպիսկոպոս Նորին Սրբազնուրյուն Սերգեյը:

Վեհափառ Հայրապետի գահակալության երկրորդ տարեդարձի հանդիսություններին մասնակցելու համար Մայր Աթոռ էին ժամանել Հարավային Ամերիկայի հայոց Հայրապետական նվիրակ և Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի անդամ գերաշնորհ Ս. Սիոն արքեպիսկոպոս Մանուկյանը, Հյուսիսային Ամերիկայի հայոց Արևելյան քեմի առաջնորդ գերաշնորհ Ս. Մամբե արքեպիսկոպոս Դալֆայանը, Երուսաղեմի Պատրիարքության ներկայացուցիչներ գերաշնորհ Ս. Հայկազուն արքեպիսկոպոս Աբրահամյանը և հոգեշնորհ Ս. Ասողիկ ծայրագույն վարդապետ Լազարյանը և այլ պաշտոնական անձնավորություններ:

Վեհափառ Հայրապետի գահակալության երջանիկ և ուրախ առիթով մեր բոլոր եկեղեցիներում կատարվեցին հայրապետական մաղթանքներ՝ Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի անսասանության ու հավերժության և Վեհա-

փառ Հայրապետի բանկազին կենաց արեշատության համար:

Հոկտեմբերի 13-ին, հայրապետական գահակալության այս բարեբաստիկ տոնի առթիվ, բովանդակ հայության սիրտն ու զգացմունքները մի անգամ ևս շերմացան Ս. Էջմիածնի անունով ու խորհրդով և Վեհափառ Հայրապետի անվան ու գործունեության հմայնով: Մի անգամ ևս ցնծագին ու տոնական հեղեցին Մայր Աթոռի զանգերը և ցրնծության ալիքներով ավետեցին ի սփյուռս աշխարհի ցրված հայ հավատացյալ ժողովրդին ի մխիթարություն և ի խնդություն, թե կենդանի է Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինը և այնտեղ աշխատում, տնկում և աղոթում է Նոր Վիրապի մեծ ճգնողի հոգով և հավատով, Ս. Մեսրոպի և Նարեկացու տեսիլով ու շնչով՝ Ամենայն Հայոց ազգրնտիր Վեհափառ Հայրապետը՝ Նորին Ս. Օծուրյուն Ս. Ս. Վազգեն Ա-ը, պայծառացնելու համար մեր օրերում էլ հայ ժողովրդի հավատավոր հոգին և կյանք տալու Ս. Էջմիածնի հազարամյա փառերին:

Այս մտածմունքներն ու զգացմունքները վերստին կյանք են առնում յուրաքանչյուր հայ հավատավոր ու հայրենասեր մարդու հոգում Վեհափառ Հայրապետի գահակալության երջանիկ տարեդարձի առթիվ, ուրախության շինջ զգացմունքով գեղեցկացած և պայծառացած:

Նորին Ս. Օծուրյուն Վեհափառ Հայրապետը արժանավոր շատավիղն է հանդիսանում մեր պատմության երանաշնորհ և մեծ այն հայրապետների, որոնք Լուսավորչի օրերից մինչև մեր օրերը փար առ փար, կամար առ կամար շինել են ու բարձրացրել Ս. Էջմիա-

ծինը դարերի խորքից՝ որպես պապականության, ապրանք-խորհուրդ- ու գիտակցություն, որպես մեր հավատի ու ժողովրդի հավերժություն խորհրդանշան:

Մեր սուրբ հայրապետները մեծ են եղել ու յուսավոր հիշատակ բոլորի՝ մեր ազգային-եկեղեցական տարեգրության մեջ և հայ ժողովրդի երախտագետ սրտում այն չափով, ինչ չափով նրանք ապրել են ու ստեղծագործել Ս. Էջմիածնի համար, Հայ Ազգի սիրով ու ծառայության ոգով: Եվ վազգեն Ս. Վենամիա Հայրապետը մեր ազնվական ու զոհաբերվող հայրապետներից մեկն է, որ Իր անունն ու կյանքը անխնայ զոհեց կապել է Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի պայծառության հետ, հայ ժողովրդին ծառայելու անհամաճար ուխտով:

Վենամիա Հայրապետի ընտրությունից ու գահակալությունից անցել է ընդամենը երկու տարի, բայց այդ կարճ ժամանակամիջոցում էլ կատարվեցին «գործք արութեան արժանի գրոց յիշատակութեան»:

Վենամիա Հայրապետի գահակալության երկրորդ տարին անցավ շինարարական, կազմակերպչական, վանական-վարչական, հոգևոր-կրթական, ազգային-եկեղեցական բեղմնավոր ու խանդավառ իրագործումներով:

Անցնող մեկ տարվա ընթացքում, Վենամիա Հայրապետի անմիջական հսկողության տակ, Մայր Աթոռի միաբանությունը, ներամիտքված իր վանական խաղաղ շրջանակի մեջ, անցկացրեց աղոթքի, աշխատանքի և ծառայության նվիրված մի տարի, քստ վանական կանոնադրության: Միշտ հնչեցին Մայր Աթոռի գանգերը: Մայր Տանարում անխափան պաշտվեց առավոտյան և երեկոյան ժամերգությունը, Ս. Բեմից հնչեց Բանին կենաց փառքը, մեծահանդես շնորհ կատարվեցին ազգային-եկեղեցական տոները, ուխտագնացությունները և միաբանությունը ապրեց հոգևոր կյանքով և Մայր Աթոռը դարձավ ճշմարտապես կրոնական մի հաստատություն՝ ի Քրիստոս միաբանած հոգևորականների համար:

Անցնող տարվա ընթացքում Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի Հոգևոր Ճեմարանը, Վենամիա Հայրապետի անմիջական հսկողության և առաջնորդության տակ, շնորհիվ ձեռք առնելով ուսումնա-դաստիարակչական անհրաժեշտ միջոցառումների, տեսչական ու դասախոսական կազմի բարելավում և ազնիվ աշխատանքի, բոլորեց կազմակերպված ու բեղմնավոր ուսումնական եւ մի տարի: Ճեմարանը ունի երեք դասարանական և երկու լսարանական բաժիններ: Ավելացել է ուսանողության թիվը: Հոգևոր Ճեմարանը Վե-

նամիա Հայրապետի սրտին մոտ և հարազատ մի հաստատություն է, որի զարգացման և ապագայի հետ նորին Ս. Օծությունը կապել է սրառույզ հույսեր և ակնկալություններ: Վենամիա Հայրապետի բարեհաճ արտոնությամբ Հոգևոր Ճեմարանը ունեցավ իր արժանավոր վերատեսուչը՝ հանձին գերաշնորհ Տ. Հայկազուն եպիսկոպոս Արամյանի, հրավիրվեցին կարող դասախոսներ, որոնց քվում պատմական գիտությունների պրոֆ.-դոկտ. Կարո Ղաֆադարյանը, պատմական գիտությունների բեկնածու դոցենտ Համո Հառությունյանը, ֆիլոլոգիական գիտությունների բեկնածու դոցենտ Վարազ Առաքելյանը և ուրիշներ: Վենամիա Հայրապետի ղեկավարության տակ Հոգևոր Ճեմարանը տարեցատարի է՛լ ավելի է մոտենում իր հարազատ եկարգրի և հոգևոր կոչման բարձրության:

«Էջմիածին» ամսագրի էջերից անընդհատ հնչեցին Վենամիա Հայրապետի հայրենաշունչ և հոգեշունչ պատգամներն ու խրատները, նրա կենդանի խոսքերը՝ ուղղված իր սիրելի հոտին, զբված ֆրիստոնեսական փայլուն շնչով, հայ զգայնությամբ, հայ մտայնությամբ: «Էջմիածին» ամսագրում Վենամիա Հայրապետի անմիջական ցուցմունքներով ու հրահանգներով, լայն տեղ է հատկացված նաև Մայր Աթոռի միաբանական կյանքին. Հոգևոր Ճեմարանին, մեր եկեղեցական կյանքին և թեմերի գործունեության: «Էջմիածին» ամսագիրը այսօր դարձել է հայ հավատացյալ մարդու սեղանի սիրելի գիրք: Վենամիա Հայրապետի կարգադրությամբ ամսագրի տպագրական աշխատանքի բարձրացվել է 3 000-ի, որից 1 200 օրինակ ուղարկվում է արտասահման, իսկ 1 800-ը սպառվում է մեր երեքին թեմերում: Բավարարելու համար օրավոր անոթ պահանջը, ծրագրված է հաջորդ տարի ամսագրի տպագրական հասցեն 5 000 օրինակի:

Վանական, ուսումնա-կրթական աշխատանքից բացի, Վենամիա Հայրապետի կարգադրությամբ, վերակազմակերպվեցին Շիրակի, Վրաստանի, Ադրբեջանի, Նոր-Նախիջևանի, Մոսկվայի մեր երեքին թեմերը: Կատարվեցին առաջնորդական փոփոխություններ, ընտրվեցին և հաստատվեցին նոր թեմական և եկեղեցական խորհուրդներ: Մայր Աթոռի երիտասարդ միաբանները շատ շնորհակալ աշխատանքներ շարունակեցին կատարել նաև Մայր Աթոռում՝ Վենամիա Հայրապետի հրահանգներով և առաջնորդությամբ: Գերագույն Հոգևոր Խորհուրդը կանոնավորապես գումարվեց Վենամիա Հայրապետի բարձր նախագահության տակ և, զբաղվեց ազգային-եկեղեցական կյանքի

բազմաթիվ հարցերով: Իր աշխատանքները խղճմտությամբ կատարեց նաև Վերստուգիչ հանձնաժողովը:

Հունվարի 23-ին այժմյան Վեհաժողով տեղի ունեցավ Վեհաժողովի նոր շենքի պուշտոնական հանձնումը Վեհափառ Հայրապետին՝ Հայկական ՍՍՌ Միևիստրենի Սովետին առընթեր Հայ Եկեղեցու գործերի խորհրդի նախագահության կողմից:

Նոր Վեհաժողովի նորոգության և կանավորման ծրագրերը կազմվել են արդեն և հույս ունենք, որ Վեհափառ Հայրապետի գաճակալության երոզող տարեդարձը կտոնենք նոր Վեհաժողովով:

Այս բոլոր բազմազարդ աշխատանքների մեջ, Վեհափառ Հայրապետի ամենօրյա ցուցմունքներով և հսկողությամբ, վերանորոգման և շինարարական աշխատանքները ծավալուն կերպով առաջ տարվեցին Մայր Աթոռում, վաճառում և եկեղեցիներում: 1956—1957 տարում կատարվեցին հետևյալ հիմնական շինարարական աշխատանքները.

1) Վերանորոգում և վերակառուցում Բջնիի Ս. Աստվածածին եկեղեցու և կից զանգակատան:

2) Սալահատակում Ս. Էջմիածնի Մայր Տաճարի շուրջը:

3) Սալահատակում այժմյան Վեհաժողովի առջևի մայրի:

4) Մարմարապատում Ս. Էջմիածնի Մայր Տաճարի հարավային մասի:

5) Կառուցման ընթացքի մեջ է գտնվում նոր Վեհաժողովի շրջապատի պարիսպը:

6) Կառուցում քարե բազրիքների և սանդղակների՝ Մայր Տաճարի և Սինոդի բակերի միջև:

7) Մայր Տաճարի հողամասում սկսվել են կոյուղու անցկացման և ջրամատակարարման աշխատանքները:

Վեհափառ Հայրապետը, է՛լ ավելի կազմակերպելու համար մեր ներքին քեմերը և ամրապնդելու համար նրանց կապը Մայր Աթոռի հետ, մայիս—սեպտեմբեր ամիսներին կատարեց հովվապետական այցելություններ Շիրակի, Նոր-Նախիջևանի, Վրաստանի և Ադրբեջանի քեմերը: Վեհափառ Հայրապետը ամեն տեղ ընդունվեց խանդավառորեն և շնորհությամբ, արժանացավ փառանքի և սրտագին ընդունելության ոչ միայն հայ, այլ նաև ռուս, վրացի հավատացյալների և այլ կրոնական դավանության հետևող մարդկանց կողմից:

Հովվապետական այս այցելությունները ժամանակ է՛լ ավելի կոփվեցին և ամրացան հայ, ռուս, վրացի, ադրբեջանցի ժողովուրդների կողմ միասնությունը, բարի դրացիությունը ու անհակառակ բարեկամությունը:

Մայր Աթոռի և Հայրենի հարազատ կառավարության փոխհարաբերությունները Վեհափառ Հայրապետի գաճակալության երկրորդ տարում էլ եղել են ավելի քան բարեկամական: Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինը, Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետը իրենց պարտքը կատարել են հայ ժողովրդի և նրա պետականության նկատմամբ մեծ սիրով, պարտքի և պարտականության խորունկ գիտակցությամբ, ըստ տեղումնական պատվերի՝ «Տալ զկայսերն կայսեր և զԱստուծոյն՝ Աստուծոյ»:

Ամենայն Հայոց Հայրապետության, Վեհափառ Հայրապետի դիրքը մեր Հայրենի պետության հանդեպ եղել է և կլինի օրհնական, ուղիղ և ազնիվ, ինչպես պարտ է լինել: Հայրենի կառավարության բարյացակամությունը և համակրանքը, բոլոր հարցերում, եղել են միշտ Վեհափառ Հայրապետի հետ և այդ մասին Վեհափառ Հայրապետը հաճախ արտահայտվել է մեծ գոհունակությամբ և երախտագիտությամբ:

Մայր Աթոռի հոգևոր-կրթական, վաճական-վարչական, տնտեսական և շինարարական աշխատանքների հետ միաժամանակ Վեհափառ Հայրապետի տեսադաշտից երբեք դուրս չեն մնացել Սփյուռքի մեր եկեղեցական կյանքի կազմակերպության ծանր և պատասխանատու աշխատանքները, մեր քեմերի կենդանի հարաբերության և սերտ համագործակցության հարցը Մայր Աթոռի հետ:

Շարունակվեցին Մայր Աթոռի և մեր նվիրապետական մյուս Աթոռների սրտագին հարաբերություններն ու համագործակցությունը: Վեհափառ Հայրապետը և Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինը սրտագին ուրախությամբ և գոհունակությամբ ընդունեցին Նրուսաղեմում մարտի 20-ին կատարված պատրիարքական արժանավոր ընտրությունը՝ հանձին ամենապատիվ Ս. Տիրան արքեպիսկոպոս Ներսիսյանի, երբ վերացվեց սգի սև ֆոդը Ս. Աթոռի վրայից և վերջ գտավ սաղիմական տագնապը: Սակայն ցավ ի սիրտ պետք է նշել, որ դեռ վերջնականապես չեն ցրվել հայ Նրուսաղեմի շինեց երկնականարի վրա ժամանակավորապես կուտակված բուխյալ ամպերը:

Ի մեծ մխիթարություն և հուրախություն Վեհափառ Հայրապետի, Թուրքիայի հայոց գիտուն և ալեգարդ Սրբազան Պատրիարք՝ Նորին Ամենապատվություն Ս. Գաբեզին արքեպիսկոպոսը, հայ բարձրաստիճան հոգևորականության Սիմեոն ծերունին, տիվ և գիշեր շարունակում է աշխատել ու տփնել հավատով և տեսիլով Հայ Եկեղեցու միասնության և փառքի համար, ամեն կողմ սրփ-

ոնով իր սրտի խորից բխած «կրոնաբարոյական և քնկերային Շողակարումներ»-ը:

Հակառակ Վեհափառ Հայրապետի հաշտութեան առաջարկներին և խաղաղութեան հորդորներին, Անքիլիասի կարողականութեան հարցը դեռ մինչև այսօր էլ մնում է չլուծված, մեծ վիշտ պատճառելով Վեհափառ Հայրապետին: Անցնող տարում էլ Վեհափառ Հայրապետի տեսակետն ու իդձն է եղել՝ վերջ տալ Անքիլիասում ստեղծված անբաղձալի կացութեան՝ երկու կողմերի փոխադարձ զիջումներով, կանխիկ եպիսկոպոսական ժողովի Համաձայնագրի ոգու պահպանմամբ:

Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան կենտրոնական վարչութեան նախագահ պ. Ալեքս Մանուկյանը, իր փետրվար 23 թվակիր նամակով, խնդրել էր Վեհափառ Հայրապետի բարեհաճ արտոնությունը՝ իր կողմից անելու «միջամտություն մը, երկու հակառակորդ կողմերու միջև ստեղծելու բանակցութեան տրամադրություններ, գոյացնելու նպատակով հավանական հասկացողություն մը»: Վեհափառ Հայրապետը իր 20 մարտ թվակիր նամակով տվեց իր օրհնությունը պ. Ալեքս Մանուկյանին ձեռնարկի հաջողութեան համար:

Այնուհետև Ամենապատիվ Տ. Գարեգին Պատրիարքը, Վեհափառ Հայրապետին ուղղած իր 2 ապրիլ թվակիր նամակով, ցանկություն էր հայտնում հաշտութեան մի շարք առաջարկներով աշխատանքի ձեռնարկել՝ «գետինն պատրաստելու» և «ցավոտ խնդրին պատվովոր մեկ լուծումը ապահովելու համար»: Վեհափառ Հայրապետը տվեց իր համաձայնությունը Գարեգին Պատրիարքի առաջարկին:

Բայց պետք է այստեղ արձանագրել խորունկ փսոսանքով, որ այս բոլորը մնացին «ձայն բարբառող յանապատի»:

Այնուամենայնիվ Վեհափառ Հայրապետը, իր 13 հունիս թվակիր նամակով, պաշտոն հանձնեց Ամենապատիվ Տ. Գարեգին Պատրիարքին՝ շարունակելու այդ ուղղությամբ սկսված աշխատանքները:

Մայր Աթոռի և Սփյուռքի մեր ազգային-եկեղեցական թեմերի փոխհարաբերության հարցը Վեհափառ Հայրապետին շահագրգռող կարևոր խնդիրներից մեկն է եղել նաև այս տարի, որովհետև այդ փոխհարաբերությամբ էլ միշտ բնորոշվել է մեր ազգային-եկեղեցական միասնությունը:

Սփյուռքի մեր թեմերի կազմակերպումը, նրանց խաղաղ ու համերաշխ գործունեությունը և սրտագին կապը Մայր Աթոռի հետ՝ Վեհափառ Հայրապետի ուշադրության կենտրոնումն է եղել միշտ: Վեհափառ Հայրապետը սրտի խորից բխած «կրոնաբարոյական և քնկերային Շողակարումներ»-ի, հոգևոր հովիվների կատարած շնորհակալ աշխատանքների՝ թեմերի ազգային-եկեղեցական, մշակութային և բարեսիրական կյանքի կազմակերպման և ղեկավարման հարցերում:

Սփյուռքի հայությունն էլ ապրում է կազմակերպման, հոգևոր վերազարթոնքի մի խոստումնալից շրջան: Շատ թեմերում շինվում են եկեղեցիներ՝ Միլանոյից մինչև Սիդնեյ, Խարթումից մինչև Հեռավոր Արևելքի ծայրերը, բացվում են նորահոր դպրոցներ, և մեր հայրենասեր և հավատացյալ ժողովուրդը ապրում է իր Մայր եկեղեցու սիրով, Ս. Էջմիածնի խորհրդով և Հայրենիքի գաղափարով:

Հեռավոր Հյուսիսային Ամերիկայում, պ. Նրվանդ Աղաջանյանի նախագահությամբ և անձնուրաց աշխատանքով, Մայր Աթոռի տպարանի համար սկսված «արշավ»-ը արդեն հասել է 150 000 դրվարի: Մոտ ժամանակներս կգնվեն տպագրական մեքենաները և Մայր Աթոռը կօծովի արդիական մի տպարանով, որը սրտագին նվեր է կլինի ամերիկահայությանը:

Այս տարի էլ Մայր Աթոռը սրտագին հյուրասիրությամբ ընդունեց Սփյուռքից ուխտավորների խմբեր:

Օգոստոս ամսի 15-ից մինչև 26-ը Մայր Աթոռում եղան Գալուստ Կյուպեկյան հիմնարկության երկկայացուցիչներ սրբ. Սիդնի Քեյլը և պարոն Նովարդ Ուրունյանը, Վեհափառ Հայրապետի հետ խորհրդակցելու համար Մայր Աթոռի մեծանուն բարերար հանգուցյալ Գալուստ Կյուպեկյանի՝ Ս. Էջմիածնի Մայր Տաճարի համար արած կտակի մասին:

Ահա՛ Վեհափառ Հայրապետի գանակալության երկրորդ տարում կատարված աշխատանքների մի համառոտ թվումն մասնացրեց, որ վստահ ենք, թե հոգեկան մեծ ուրախություն է պատճառելու նշմարտապես հավատացյալ և հայրենասեր յուրաքանչյուր հայ մարդու, թե՛ Մայր Հայրենիքից ներս և թե՛ Սփյուռքում:

«Տարին, որ անցավ, — պատգամում է Վեհափառ Հայրապետը, — խաղաղության և շինության տարի մը եղավ Հայաստանյայց եկեղեցիին համար և հատկապես Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի համար: Հավատացե՛ք, որ Աստված երեսը մեզ է դարձնում և իր լույսով կառաջնորդե մեր քայլերը և մենք՝ փահաճաճ և ժողովուրդ, նոր հավատով և նոր հույսերով խանդավառ, սկսած ենք շինել, շինել ինչ որ անցյալի մեջ չար ձեռքեր փակեցին, դարեր և դարեր շարունակ»: (Էջմիածին, 1957 թ. Ռ Ա, էջ 33):

Եվ ԼՈՒՌ, ՇԻՆՈՒՄ Է ՆԱ ԵՎ ԱՂՈԹՈՒՄ, շինում է հոգեպես, հոգիներ է կերտում Մայր Աթոռում և Հոգևոր ձեմարանում՝ «բստ իւրում պատկերի և նմանութեան», շինում է մշակութապես, շինում է տնտեսապես և հոր յույս է իջեցնում մեր հին վանքերի վրա և հոր մարմին է տալիս Լուսավորչի երազին:

Շինարար Հայրապետ՝ Նա շինում է ԻՐ ժողովրդի համար, շինում է Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի համար. շինում է հայոց պատմության համար, ինչպես շինել են մեր յուսարեակ հայրապետները անցյալում:

Եվ ՆԱ ՇԻՆՈՒՄ Է ՄԻՍՅՆԱԿ... Բայց ոչ, ԱՍՏՎԱԾ ՆՐԱ ՀԵՏ է, հայու Աստվածը, Լուսավորչի, Սահակ-Մեսրոպի, Նարեկացու և Տառնացու, Աշտարակեցու և Խրիմյանի Աստվածը Նրա հետ է, և եթե Աստված Նրա հետ է՝ «Ո՛վ իցէ մեզ հակառակ»:

Նրա հետ է մեր ժողովրդի սերն ու վստահությունը:

Ահա քե ինչու ամեն մի փորձ, ամեն մի ձեռնարկ, որ նպատակ ունի բույացնելու Մայր Աթոռի հմայքն ու Ամենայն Հայոց Հայրապետի հեղինակությունը, ջլատելու Նրա բարոյական ուժն ու նշանակությունը, սառնություն փարզելու Նրա դեմ և ժողովրդին մոչոտեցնելու՝ երեսայական անմրտություն է և ազգավնաս գործողություն, որը բխում է պղտոր ակունքներից և քնդհանուր ոչինչ չունի հայ ժողովրդի գերագույն շահերի հետ:

Ս. Էջմիածինը մեր ժողովրդի հոգևոր մայրն է, և «անպիտան ի հաւատս» մարդիկ միայն, ոչ մի սրբություն չունեցող մարդիկ միայն կարող են ուռանալ և՛ հարազատ մայր և՛ ամեն սրբություն:

Ս. Էջմիածինը մեր ժողովրդի գոյության և հավերժության խորհրդանշանն է: Դրա համար Ս. ԷԶՄԻԱԾՆԻ, ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԴԵՄ ՈՒՂՂՎԱԾ ԱՄԵՆ ՄԻ ՀԱՐՎԱԾ՝ ՀԱՅՈՒԹՅԱՆ ՍՐՏԻՆ ԴԵՄ ՈՒՂՂՎԱԾ ՀԱՐՎԱԾ է, հայ ժողովրդի դեմ ուղղված հարված է, մեր Հայրենիքի, մեր ապագայի դեմ ուղղված հարված է:

Ս. Էջմիածինը դարեւ շարունակ իր քերի տակ առել, պահել ու պահպանել է մեր ժողովրդին, «տրպէս հաւ գձագս իւր», և իր վերջին շուրջառն է պատռել՝ փաթաթելու համար հայության վերհերք: Այսպիսին է Նա նաև այսօր: Ուրեմն «Յո՛ւ երբամբ»:

Լսե՛ք մեր քանկագին մոր ձայնը և հալափվե՛ք նրա շուրջ:

Արդարև, բովանդակ հայության սրտագին համոզմունքն այն է, որ Վեհափառ Հայրապետի գահակալության երկրորդ տարին եղավ հաղթանակի մի տարի: «Ս. Էջմիածնի այս պահուս պարզած պատկերը ամենեւեւ ավելի լավատեսություն կենթնդէ բոլոր ահաշահախնդիր հավատացյալներուն: Երիտասարդ, համակրելի ու կորովի Ամենայն Հայոց Հայրապետի՝ Նորին Ս. Օծություն Վազգեն Ա-ի առաջնորդությամբ և շնորհիվ Հայկական կառավարության, անցնող տարին եղավ հաղթանակի տարի մը, հատկանշված՝ հոգեպարար եվանումներով:

...Վերջին հաշվով, ինչպես հայ ժողովրդի, նույնպես Հայաստանյայց եկեղեցվո ապագան առավելաբար պիտի կերտվի Մայր Հողի վրա: Այս իսկ պատճառով, մեծ հրեշմանով ու խանդավառությամբ պետք է դիմավորել Ս. Էջմիածնի ծաղկումն ու բարգավաճումը» («Զարթոնք», 1957 թ., № 6):

«Ս. Էջմիածնի սիրովը վառված, կռնք ահա այստեղ, ու կմնա՛ն այսպես, — պատգամում է Վեհափառ Հայրապետը: — Եվ ԱՆՑՆԵԼԵ ԱՌԱՋ ԱՅՍ ԱՆՑԱՎՈՐ ԿՅԱՆՔԻ ՀՈՎԻՏՆԵ, ԿՈՒՉՆԵՔ ՔԱՐ ՄԸ ԵՎՍ ԱՎԵՆՆԵԼ ԱՅՍ ԲԱԶՄԱԴԱՐՅԱՆ ՔԱՐԵՐՈՒՆ ՎՐԱ: ԿՈՒՉՆԵՔ ՏՈՂ ՄԸ ԵՎՍ ՇԱՐՆԻ ՄԵՐ ԵՐԿԱԹԱԳԻՐ ՄԱԳԱՂԱԹՆԵՐՈՒՆ ՄԵՋ ԵՎ ՊՈՒՏ ՄԸ ԼՈՒՅՍ ԿԱԹԵՑՆԵԼ ԿՈՒՉՆԵՔ Ս. ԼՈՒՍԱՎՈՐՁԻ ԱՆՄԱՐ ԿԱՆԹԵՂԻՆ ՄԵՋ:

... ՔՐԻՍՏՈՆԵՈՒԹՅԱՆ ՍՅՈՒՆ ՍՈՒՐԲ ԷՋՄԻԱԾՆԻ ՎԵՐԱՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄԵՐ ԿՅԱՆՔԻ ՆՊԱՏԱԿՆ ԻՍԿ Է:

ԵՐԱԶԸ ԱՆԳԱՄ ՄԸ ԵՎՍ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹՈՒՆ ԿԴԱՌՆԱՆ» (Ամենայն Հայոց Հայրապետի Կաթողիկե Ս. Էջմիածնի տոնի առթիվ հունիսի 23-ի կիրակի օրը Մայր Տաճարում խոսած քարոզից. «Էջմիածին», 1957 թ. № 2):

Վեհափառ Հայրապետի գահակալության երկրորդ տարեդարձի առթիվ բովանդակ հայության սրտագին մաղրանքն է, որ Աստված «անհրաժեշտ, հաստատուն և անաղոտ» պահի Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինը՝ «ի պաշտոնիս եկեղեցեացս մերոց և մանկանցս սոցին մինչև ի կատարած աշխարհի», և երկար կյանք պարգևի նրա արժաներևութի Գահակալ, հաճուրց հայության Հայր Նորին Ս. Օծություն Տ. Տ. Վազգեն Ա. Հայրապետին:

